קולנוע

צנזורה

רוטיקה — זו לא מילה גסה

אימפריית החושים הוא אכן סרט על מין. זו אלא איוולת מתחסדת לטעון אחרת, או עמיד פנים, שאפשר להסתיר את המין מאחרי ה סצינות קצרצרות בסרט, שבהן אינו תופס קום מרכזי. האם זאת סיבה מספקת לאסור את גתו? או שמא צריך לאמץ את העמדה ש„כל שמתחיל ונגמר במין הוא פורנוגראפיה, ולכן ור להצגה?" במקרה כזה, חיי אדם הם רנוגראפיה אחת ארוכה, אסורה בהחלט להצגה. אימפריית החושים הוא סרט על אובסיה ל אהבה, ההולכת וגוברת עד כדי כך שהיא וצה את עצמה בשלמות בתוך המוות. תרגומה שוט. הנקי והטהור ביותר של האהבה, בשפה ית. זו הארוטיקה. נא לא להסמיק, לגמגם א להסתתר. ארוטיקה אינה מילה גסה, אלא אם היא הופכת להיות כזאת באוזני השומע אותה. לי משום שזה יכול להיות טהור ונקי כל־כך, ו בסרט זה, מצא אחד מאבות הפילוסופיה

גיבורי „אימפריית החושים"
אובסיסיה המסתיימת במוות

מודרנית. לאקאן, את הצורך להגדיר את אימרפיית החושים. כאחד הסרטים הצנועים יותר שראה בימי חייו.

ימי־הביניים הישראליים. הבימאי, ניסה אושימה, הוא תוצר של תרבות שונה שלנו. לא צריך להיות חכם גדול כדי לקבוע את, הרי האיש יפאני. ולא צריך להיות חכם גדול די למצוא קירבה בין סרט זה ובין כתביו של קיו מישימה. המלח שחזר מן הים, אשר עובד קולנוע בהתחסדות מערבית ואושר להקרנה ישראל). לצורך זה צריך רק לקרוא את כתביו של מישימה.

אפשר למצוא סימוכין רבים לגישתו של ישימה לאהבה, למין ולקירבה של השניים אל מוות, גם בתרבות המערב. משום מה, יש רושם שהמארקיז רה־סאד חדל להיות שם אסור תירגמו אותו אפילו לשפת הקודש). רבים זבורים שהצרפתי ג'ורג' באטאי, שכתביו הם אילו השראה ישירה לסרט הזה, הוא אחד החשובים בין הוגי־הדעות של תקופתנו, במיוחד ניתוח מקומה של ארוטיקה בתרבות המערבית.

כל זה דורש, כמובן, מידה מסויימת של שכלה ועד כמה שהחוק מגיע, חברות בוועדה ביקורת מחזות וסרטים (בלעז צנזורה) אינה מחייבת רמה תרבותית כלשהי. בעצם, זה כרוך יק ביכולת הצנזור לקבוע מהן הנורמות המוסריות של החברה שבתוכה הוא חי, ולאסור כל מה שחורג מן הנורמות האלה.

אם הצנזורים מחליטים שמדינת ישראל עדיין שרויה בימי־הביניים מבחינה תרבותית, אז כל מה שחורג מן המוסר והמידות הטובות של ימי־הביניים, מועד לחרם.

מין כפול חן. לכן, אין טעם להסביר להם את מיבנה הסרט של אושימה. את התהליך ההדרגתי של האובסיסה המשתלטת על הגבר והאשה שבמרכז הסיפור, את הסתגרותם ההדרגתית זה בתוך זו, ככל המובנים. את התנכרותם לכל מה

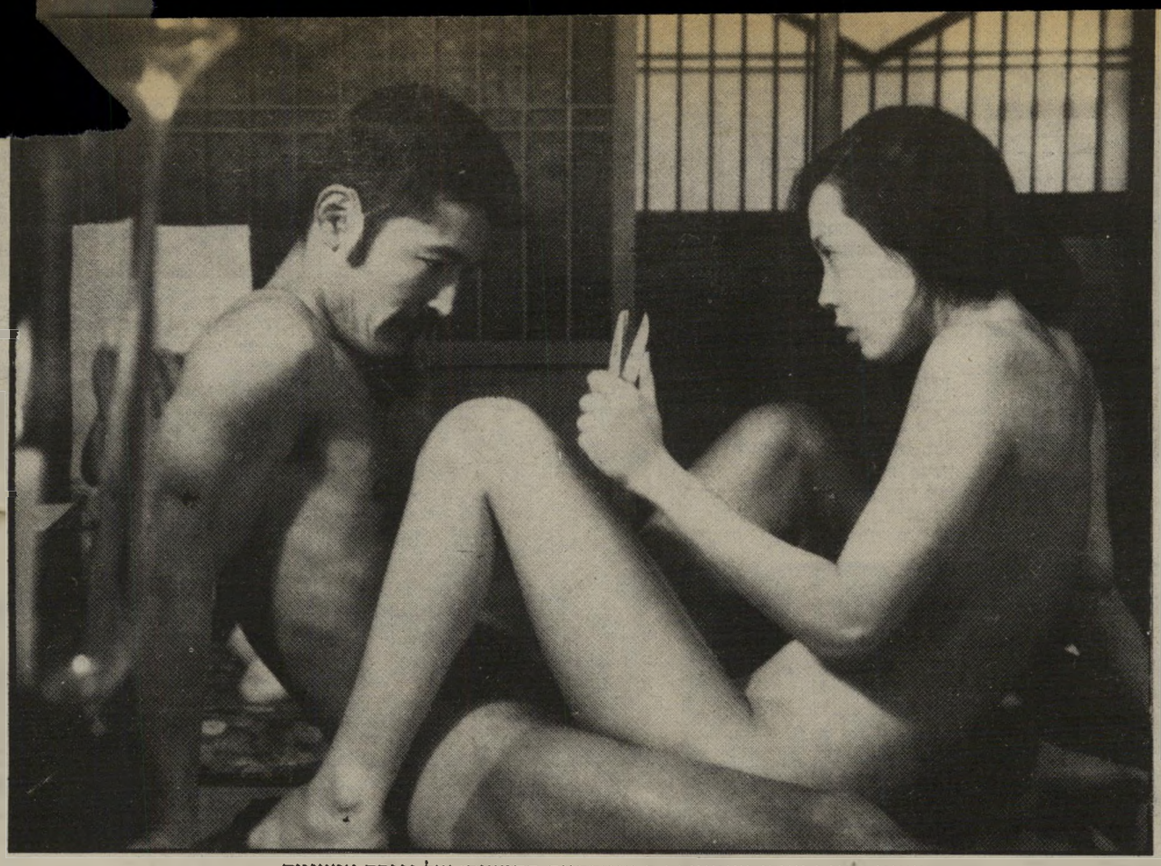

טאצויה סוגי ואיקו מאטצודה ב„אימפריית החושים" של נגיסה אושימה
מאגר התחושות של המין האנושי

ימים של עופרת מצליח במשימה, דווקא משום שהוא אינו מתיימר להגיע למסקנות מרחיקות לכת או להביא קביעות פסקניות לכאן או לכאן. זהו בראש ובראשונה סיפור אישי, על מערכת־היחסים שבין שתי אחיות. באמצעות הסיפור האישי הזה משתקף מצב של חברה במשבר, במיקרה זה החברה הגרמנית, אבל בשינויים קטנים אפשר לראות תופעות דומות בארצות רבות אחרות במערב. דווקא משום שפון־טרוטה מקדישה תשומת־לב מירבית למישור האישי, ומטפלת באהבה ובאהדה רבה בשתי הגיבורות שלה, גם כאשר אינה מסכימה עם מעשיהן, הופכות ההשלכות של הסיפור הזה ממשיות ואמינות יותר, מכפי שהן בסרטים פוליטיים שיגרתיים, אשר כל עיסוקם להטיף מוסר לצופים.

באדר־מיינהוף. מקור העלילה במעשה שהיה, והוא נוגע לשתי אחיות שהיו מוכרות מאוד בגרמניה. גודרון אנסלין נימנתה עם כוכבות כנופיית באדר־מיינהוף, ומצאה את מותה בכלא בנסיבות חשודות. הרשויות טענו שהתאבדה, אבל חלק גדול מן השמאל הגרמני האמין כי „עזרו" לה להתאבד. אחותה של גודרון, כריסטיאן, חקרה את הפרשה במשך שנים, והוציאה לאור ספר, המנסה להוכיח, שאחותה לא שמה קץ לחייה ושכל הסימנים מעידים כי המימסד היה מעוניין לסלק דמות מביכה וטורדנית זו, ועשה זאת בטכניקה שמזכירה את טחנות־הצדק של הנאצים.

הקשר הראשון של מארגרתה פון־טרוטה עם שתי האחיות היה עוד בתקופה שעבדה כשחקנית וגילמה על הבימה, במחזה אקטואלי, את דמותה של גודרון. היה זה בסוף שנות ה־60, כאשר מחאות הסטודנטים של 68 גלשו במהירות לתופעה של טירור עירוני, אשר טען בקולי־קולות כי הוא משרת רעיונות אידיאולוגיים נעלים, ולמענם, מותר להשתמש בכל האמצעים.

בפעם השניה נתקלה פון־טרוטה באחיות אנסלין, או ליתר דיוק בכריסטיאן, בסוף שנות ה־70. בעלה של השחקנית (שהיתה בינתיים לבימאית), פולקר שלנדורף, וידידו אלכסנדר קלוגה, הכינו באותו הזמן אפיזודה, שעתידה היתה להשתלב בסרט קבוצתי בשם גרמניה בסתיו. באותה האפיזודה, יצאו השניים לצלם את הלווייתה של גודרון אנסלין ואת התגובות של האוכלוסיה הגרמנית — מן הימין ומן השמאל — על מותה. פגישה חוזרת זו עם גורלן של האחיות, הצית בבימאית את הרצון לטפל בנושא שנראה לה חשוב ובוער, בתוך החברה שבה היא חיה.

חשש לסיבוכים. אם יוליאנה ומאריאנה, שתי האחיות בסרט של פון־טרוטה, אינן זהות לחלוטין לאחיות אנסלין, ואם העלילה אינה שיחזור מדוייק של קורותיהן, אין זה רק מתוך חשש לסיבוכים מישפטיים אפשריים עם כל הדמויות שהיו קשורות לגורל השתיים.

בארברה סוקובה בתפקיד גודרון ויוטה לאמפה בתפקיד אחותה
האחיות הקולנועיות יוליאנה ומארינה

שאינו קשור מיידית ליחסים שביניהם, את הדרך הבלתי־נמנעת שמובילה, באלפי רמזים, המתבהרים והולכים, אל הסוף, שספק אם הוא טרגדיה או אפותיאוזה של האהבה בשיאה.

אין טעם להרבות את הדיבור על העובדה שהסרט משחזר פרשה אמיתית שהתרחשה ביפאן ב־1936, ועל כך שדמותה של סדה, האשה בסרט, היא מעין גיבורה לאומית שם, משום שהעזה בתקופה של דיכוי מוסרי, ללכת עד הסוף בדרך שבחרה לעצמה. בסצינה קצרצרה בה רואים חיילים הצועדים ברחוב. סצינה זו יכולה להזכיר, למי שמכיר את העובדות ההיסטוריות, כי זו היתה תקופת מרד הנפל של הקצינים היפאנים הצעירים בשילטון.

אין טעם להזכיר את כל אלה, באוזני מי שמודד מוסר של סרט לפי מיספר המישגלים שבו. בסרט הזה אומנם יש הרבה מאוד מישגלים, אבל מי שיטען כי יש בכך משהו מגירוי היצרים, סובל כנראה חמורות מבעיות אישיות.

אושימה מתאר התעלסויות אלה כפולחן, פולחן שאימתו הולכת וגדלה ככל שברור יותר עד כמה אין מנוס מן הסוף שאליו חותר הסרט. זהו פולחן לכבוד העוצמה האדירה והאיומה גם יחד, המסתתרת במאגר התחושות של המין האנושי.

גם אם לא הבינו הצנזורים את כל רבדיו של הסרט, מדוע אימפריית החושים אסור להקרנה ואילו גרון עמוק (שהוצג בקולנוע מרכז) מותר.

מדוע סירטי מין שמציגים את האהבה כפעולה מיכאנית בלבד מותרים להצגה ואילו סרט שרואה ביחסי־מין חלק בלתי־נפרד מן החוויה האנושית ומנסה להבין אותם, אסור להצגה?

ובכלל, מתי יפזרו כבר את חבורת אבירי־המוסר הזאת, שתפקידה להחליט מה טוב לזולת ומה רע לו? האם זה מרגיע מישהו שיש כלבי־שמירה הרואגים לשקט הנפשי של הציבור? אם כן, שיותירו להם סמכויות ייעוץ, ושייטלו מהם את המיספריים. יאמרו מה מזיק, לדעתם, ומה מועיל, מה מסוכן ומה מומלץ, וישאירו בידי הצופים את זכות ההחלטה הסופית.

סרטים

עצב אהבה וטרור

מארגרתה פון־טרוטה טוענת, בעקשנות רבה, שסירטה ימים של עופרת איננו סרט על טירור. יכול מאד להיות שהיא צודקת, אבל אם הוא זכה לפני שנתיים בפרס הגדול בפסטיבל הסרטים של ונציה, ואם הוא עורר עניין רב בכל רחבי העולם, הרי זה, בלי שום ספק, מפני שהוא עוסק בטירור. גם אם אין הטירור הנושא המרכזי בסרט, אין ספק שצילו מטיל משקל כבד על כל העלילה ומזכיר פעם נוספת, עד כמה קשה לטפל בנושא הסבוך הזה בצורה סבירה, שקולה ואינטליגנטית, מבלי להיסחף לעמדה קיצונית ופשטנית.